

Ferdinandy György

ÁRAMSZEDŐ

Korán kelek, nincs ebben semmi különös. Öreg legény vagyok. Nyújtózkodni nem merek, nem jó görcsökkel kezdeni a napot. Felállok, kinyitom az ablakot. Kiteszem a kispárnát. Az ingemet is, ha beleizzadok.

Pontosan fel tudok sorolni minden lépést és minden mozdulatot. Fogmosás, borotválkozás. Lezuhanyozom, visszateszem a helyükre a szappanokat. A lábam közé ujjhegynyi krém. Gyönyörvazelin! Ezen minden reggel elvigyorodom.

A sorrendet nem szabad összececerélni. Elmarad, ami kimarad. Megfésülködöm, a feleségem vett egy nagy üveg kölnivizet, befújom magam.

Ránézek az órára. Most már ébren vagyok. Kirakom a gyógyszereimet. Vérnyomáscsökkentő, görcsoldó. Újabban folsav, mit tudom én. B- és E-vitaminok. Itt is fontos a sorrend: ha eltévesztem, összezavarom.

És hát, mondom, mindent a helyére. Megfigyelték-e, hogy minden nő máshová teszi el a dolgokat? Kész kravál, ha beengedem őket a fürdőszobába. Rendet csinálnak, így szokták mondani. Én pedig kereshetem a holmimat.

Használni valamit mindig két összefüggő mozdulat. Egy: kiveszem, kettő: visszateszem a helyére. És ha valami itt van, és nem ott, annak nyomós oka van. Az alacsony szék például itt, a szobában, mert csak azon érem el a lábamat. Felöltözni az én koromban már komoly feladat.

A reggeli is valahogyan úgy megy, mint a mosdás. Rutinos, jól begyakorolt mozdulatok. Kieresztem a meleg vizet, elrakom, ami estéről maradt. Cukor, tea, kiskanál. Mire felforr a víz, minden kint van az asztalon.

Becapcsolom a rádiót. Gőz, teailat. Dörmögő, ismerős férfihang. Meghallgatom a krónikát, elfelejtem. Leszedem az asztalt, elmosogatok. Bepislantok a jégszekrénybe is: felírom, hogy mi hiányzik. Mindig mindent felírok.

Beágyazok, becsukom az ablakot. Friss, illatos a levegő a lakásban. Kölnivíz, avarillat. Ilyenkor szokott felkelni a nap.

Az asztalra már kikészítve a munkám. Ha este belenézek, akkor éjjel továbbálmodom. Nem árt ez a kis segítség. Utána már nem megy ilyen könnyen a dolog. Egy idő óta nem jut eszembe semmi. Mire jó a szinonimaszótár, ha egyszer nincs mihez keresni a rokon szavakat!

Még szerencse, ha más nyelven jutnak eszembe. Mert tudtam én, anno, más nyelveken is. Gáldinál vagy Halásznál magyarul is megtalálom az idegen szavakat.

Lehet, hogy ez itt minden baj oka. Túl sok helyen éltem. Nem tudom integrálni a tapasztalataimat. Mentséget mindig mindenre talál az ember. Ezt az állapotot például afáziának, beszédzavarnak nevezik az orvosok.

Beszélni persze akar a halál. Csak írni, ha lehet. Játszani. Néven nevezni a dolgokat.

A tárgyakkal is hasonló a helyzet. Három lakhelyem van, egy itt, egy Észak- és egy Dél-Amerikában. Három helyen kell megtalálnom a villanykapcsolót és a kapukulcsokat. A laccímet még csak megjegyzi magának az ember. De a telefonszámokat? Hiába megyek a postára is, ha a fiókom számát csak körülbelül tudom.

A gyerekeim neve a fejemben van. Ha összekeverem a három fiút, mindenki azt hiszi: játszom. Hogy ilyen tréfás aggastyán vagyok. Az unokákét felírta a feleségem. Ezeket útközben, a repülőn magolom.

A többit pedig meg lehet kérdezni minden új helyen. Hogy hol a gyufa, és hol a kávé, és hogy miért nincs a helyén a teafőző és a telefon.

Persze ha lenne egy enciklopédiám, amibe le van rajzolva minden! De hát ilyen lexikonok, tudjuk, nincsenek. Néha nincs más megoldás, felhívom valamelyik ismerősömet, régiben például az á r a m s z e d ő miatt. Pofonegyszerű szó, ott szórja a szikrát minden villamoson.

Megmondják persze, kapásból. Én meg fizethetem, csúcsidőben, a telefonokat.

Hát csak így. Hallom, hogy minden vén füttyi feledékeny. Persze csak azt felejtí el, amire szüksége van. Mert a gyerekkorára – mondják – pontosan emlékszik az ember.

Nálam valahogyan mégsem így áll a dolog. Nekem ugye minden itt van a fejemben. Csak hát nincsenek hozzá kéznél a szavak.

Régen átdolgoztam a délelőttöt. Mostanában két-három óra alatt elfáradok. Felállok, fogom a listám, és kiballagok a közértbe. A listát egyébként rendszeresen otthon hagyom. Nincs sok vásárolnivalóm: szódavíz tesztek a kosárba, kefir, kenyeret. Az üres üvegeket visszaadom.

Délben kell lenyelni a gyógyszereimet. Evés előtt, mert később elfelejtem. Így is van úgy, hogy kétszer veszem be. Máskor egy-egy nap kimarad.

Ebéd után lefekszem, alszom egy órát. Ilyenkor zörget be a postás, és ilyenkor cseng a telefon.

Amikor felkelek, alig három óra van. Mégis, számomra már véget ért a nap. Ólomnehéz a lábam, hosszú lesz az este. Még nem tudom, hogy mihez fogok.

Van úgy, hogy átnézem, amit írtam. A reggeli dolgok már nem jók ilyenkor délután. Belehúzó, nem tudom türtőztetni magam.

Pedig – vigasztalnak – nem rossz, amit csinálok. Feszés a szöveg, hangulata van. Azután ezek a szokatlan szókapcsolások! Hasznomra van, hogy semmi sem jut az eszembe pontosan.

A dolgaim viszont egyre rövidebbek. Annak idején szép, hosszú meséket írtam. Most pedig nem tudok összehozni egy négyflekkes karcolatot.

Egyre lassabban, egyre rövidebben. Ez itt egy ilyen hogy is mondják, progresszív folyamat.

No mindegy, előttem az este, Este mindig jön valaki. Én meg beszélgetek, mi más tehetek. Az, hogy mindent összekeverek, a beszélgetésben javamra válik. Milyen vicces! – mondogatják. Hogy milyen jókedvű vagyok.

Értem már szegény jó apámat. Ő is mindig jókedvű volt látogatónapokon. Azután nézte tovább, harminc éven át, az ablakában álló leprás tűzfalat.

Ha pedig vendégeket hív a feleségem, akkor csak ülök a sarokban, és hallgatok. Igaz, hogy ezek az ő barátai. Megbántani mégsem kellene őket. Nem értik a kitorééseimet, ha nagy ritkán megszólalok.

– Ha látnád ilyenkor magad! – mondja szipogva.

Vonogatom a vállam, elmosogatok.

Nem is ez a baj. Az igazi gond, hogy nem érdekelnek. Egyedül még csak megvagyok. De közöttük azonnal elunom magam. Csak valahogyan el ne aludjak! Mert aludni, igen. Aludni tudok.

A barátok? Azám! Teniszezni járnak. Mármint akik élnek. Mert a legtöbb már halott.

– Megváltoztál! – mondja a feleségem.

– Te sem vagy mai csirke.

– Ez valami más. Hogy mi? – tünődik. – Nem tudom. De ez, ez már nem te vagy.

Szerencsém van veled. Okos, szép fiatalasszony. Mást is tehetne, de ő csak azért is mellettem marad.

Estére pedig – mondom – már roncs vagyok. Ülök a székeemben, és nézem a tévét. Ugrálok a csatornák között, nyomogatom a gombokat. Nem tudok figyelni. Még a meccsekből is teljes félidők kimaradnak. Sosem tudom, merre hajt a csapat.

A filmeket Mari magyarázza. Nélküle minduntalan elveszítem a fonalat. Még a reklámokat is belekeverem a sztoriba. Igaz, hogy ezt csak hülyéskedésből: kinevetem magamat.

Tízkor a gyógyszerek. Azután jön az éjjel. Hajnalban a görcsök. Az elviselhetetlen fájdalom.

Hát csak így. Működöm, nem panaszkodom. Pontosan fel tudok sorolni minden lépést és minden mozdulatot. Hogy nem vagyok vidám? Mindenről le kellett mondanom. Este már enni sem szabad.

Mászkalni szerettem. De most már nem tudom emelni a lábam. Előbb-utóbb nézni fogom én is azt a leprás angyalföldi tűzfalat.

Nem gondolok a jövőre. Néha, álmomban, előjön a múlt. A kétágú mandulafa kivirágzik. A teniszpálya mellett, ott, ahol a kerti bútor van. A mandula ritkás árnyéka alatt. Illatos, színes álom. Olyan gyönyörű, hogy elsírom magam.

De ebből elég. Egyáltalán, mit ízélek! Végül is élek, dolgozom. Olyan voltam, és ilyen vagyok. Hogy az áramszedő? Cserepes a szám, ne nevetess! Eddig még mindig megtaláltam az ilyen bújócskázó szavakat. Van ennél rosszabb. És én majd azt is megszokom.

Ha lehetne egy kívánságom, azt kívánnám, hogy békén hagyjanak. Hagyják tovább írni a penzumomat.

Szóval, ennyi. Lefekszem. Véget ért ez a nap.

Horváth Elemér

A SÜKET ÉS A VAK

carla süket s én majdnem vak vagyok
ő az én szemem s én az ő füle
együtt vagyunk csak úgy-ahogy egész
banális véletlen homo amans
ha 30 évvel korábban találkoznánk
gazdag szép zsidó lány s bevándorolt magyar
elmeünk egymás mellett észrevétlenül
manhattan zajló tömegeiben
most végső s végleges magány előtt
egymásba sodródott az életünk

ülünk az esti erkélyen a nap
hanyatló meleg sugaraiban
egymásra bízva érthetetlen nagy
bizalommal a süket és a vak

A VAK MILTONHOZ

miszter milton fogadott nyelvem nagyja
ki a tisztos jó munkát kedveled
ahogy egy kedves szonettedben írtad
segítség leírni most a verseket
amelyek nélkül nincsen életem
orvosaim ma tudatták velem
hogy hamarosan én is vak leszek
mint te voltál kéretlen mesterem
nem tudom olvastam-e eleget
hogy életben tartsam a fejemet
míg meghalok s magam is por leszek
hogyan írtál amikor fénytelen
papírra vetted a betűket
bódítóbban mint első szerelem
angolul is? én magyarul teszem

DEGAS VAKON

a balerinát a jobb oldalon
nem látta már csak körvonalait
ahogyan elfoglalta a helyét
az üres vásznon s mélyebb kékeket
ejtett a hús rózsaszíne mögé
mint tágra nyílt szemmel fiatalon
nem valóság volt inkább képzelet
a tapinthatóság határain
érezte igazán otthon magát
ez van ez nincs konkrét tudás
vezette mint előtte miltont is
s bár nem látta tisztán amit csinált
pontosabb volt s paradox módon láthatóbb